

10. Waarom zijn er nieuwe sociaal-economische modellen nodig in de veredeling?

Biodiversiteit in rassen aanbod

Om veredeling mogelijk te maken voor de relatief kleine markt van biologisch zaadgoed zullen andere sociaal-economische modellen ontwikkeld moeten worden om de veredeling betaalbaar te maken. De vrees van biologische telers is dat de norm van 100% bio-zaad leidt tot veel minder beschikbare rassen dan wat gangbare telers ter beschikking hebben. Minder aanbod dus, terwijl er een grotere diversiteit aan bedrijfsvoeringen bestaat en er dus een groter assortiment rassen nodig zou zijn. En dus wordt in de biologische sector gewerkt aan andere verdienmodellen voor de veredeling van biologische rassen.

Biologische rassen die passen bij een biologische systeem

Het traditionele verdienmodel in de veredeling is dat de veredeling wordt betaald uit de revenuen (royalties) van de zaadverkoop van rassen. Economisch gezien is het efficiënter om slechts een paar rassen op de markt te hebben die een groot afzetgebied kunnen bereiken. Eventuele tekortkomingen van rassen kunnen gecompenseerd worden door snelwerkende kunstmest en chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen. Een bio-teler moet rassen zoeken die niet allen passen bij het biologische management, maar ook een biologische teeltmethode mogelijk maken!

Keten-samenwerking

Er is al enige ervaring in het opzetten van participatieve veredeling met telers. Echter zonder samenwerking met de partners verderop in de keten, is de kans groot dat het resultaat niet voldoet aan de wensen van de handel en retailer. Het Louis Bolk instituut heeft enkele sleutelementen op een rijtje gezet om zo'n samenwerking en communicatie te doen slagen en tot win-win oplossingen te komen, zie Tabel 1.

Tabel 1. Sleutelementen voor samenwerking in de keten rond veredelingsactiviteiten

Sleutelement	Toelichting
Alle ketenpartners moeten zich gezamenlijk eigenaar voelen van een probleem	▪bv. Phytophthora in aardappel dat heeft geleid tot het Bioimpuls project (2010-2019) ▪Hierbij geldt: Hoe groter het economische belang van een gewas, hoe eerder men een probleem gezamenlijk erkent en prioriteert.
Complexiteit van de keten: Hoe meer verschillende spelers met verschillende bedrijfsculturen, hoe moeilijker het is om de neuzen dezelfde kant op te krijgen.	▪ Een initiator binnen de keten is belangrijk. ▪ Daarnaast is een goede facilitator nodig, die de belangen van de verschillende partijen erkent en in balans houdt. ▪ De historische inbedding en institutionele organisatie van de veredeling verschilt per gewas/keten. Bij aardappel bestaat een traditie waarbij telers direct betrokken bij de veredeling, terwijl bij groentegewassen en zomertarwe veredeling en teelt gescheiden zijn. Daarnaast is de groenteveredeling competitiever en meer gesloten dan bij de granen- en aardappelveredeling.
Planteigenschappen spelen een belangrijke rol.	▪ De veredelingsstrategie: Bij gewassen die vegetatief worden vermeerderd of bij veredeling van zaadvaste rassen kunnen telers een grotere rol spelen dan bij F1-hybriden. ▪ Het gemak om op eigenschappen te selecteren verschilt per gewas. ▪ 1 of 2-jarigheid: Diverse groentegewassen zijn 2-jarig, waardoor het veredelingstraject langer duurt wat effect kan hebben op de samenwerking in de keten.
Nieuwe vormen van samenwerking verdient beleidsondersteuning.	▪ Gewasstudiegroepen kunnen cruciaal zijn om de verschillende spelers (veredeling, teelt, handel) per gewas samen te brengen en inzichtelijk te maken welke sleutelementen van belang zijn voor succesvolle samenwerking.

Keurmerk voor rassen uit biologische veredelingsprogramma's

Het keurmerk 'bioverita' is ontwikkeld door het biologische veredelingsbedrijf Peter Kunz in Zwitserland

samen met de Zwitserse supermarktketen COOP. Deze keten verkoopt nu een brood met dit keurmerk hetgeen aanduidt dat het bloem afkomstig is van Zwitserse teelt en van een biologisch veredeld ras.

Dit keurmerk kan toegepast worden op alle rassen die biologische veredeld zijn en kan door retailers gebruikt worden alleen in combinatie met officiële biologisch keurmerk. Momenteel breidt het keurmerk zich uit in Zwitserland, Zuid-Duitsland en Italië en in de toekomst ook nog verder.

De veredelaars kunnen zich bij Bioverita aanmelden om 'biologische veredelaars' te worden aangemerkt als ze voldoen aan de Bioverita regels. Voor elk ras moet het Bioverita keurmerk apart aangevraagd worden. Het idee is dat vele bio-veredelaars zich verenigen in dit keurmerk dat door consumenten herkend kan worden in plaats van dat iedere teler zijn eigen merk gaat ontwikkelen.

Het doel is de toegevoegde waarde van biologische veredeling te communiceren naar het publiek vanuit het doel van de biologische veredeling en niet vanuit technieken die niet toegestaan zijn zoals genetische manipulatie en cel- of protoplastfusie. Zie voor meer informatie: www.bioverita.ch